

קרבות לטרון- "מדינה קמה בסערת מלחמה"

(אביעד דמביץ- רכז פרויקטים בית ספר שדה שער הגיא)

"קצין המנהלה הביט בתמיהה מהולה בחיך בחדר המלון שנועד לשמש מטה זמני של חטיבה שבע. את המטבח הועיד הקצין החדש לקצינים חדשים. את חדר האמבטיה לקח לעצמו. הוא כיסה את האמבטיה בקרש כדי שתשמש לשיבה, ואחר כך תלה על הדלת פתק בכתב ידו 'קצין מנהלה'... שמונה ימים לפני שיצאה החטיבה החדשה לקרב הראשון שלה, לא היו לה אלא שני חיילים בלבד: מפקד החטיבה שלמה שמיר, וקצין המנהלה אהרן חוטר-ישי". (לטרון, רם אורן) אם זו לא הייתה המציאות בתש"ח, הרי שהיינו יכולים לצחוק, אך זהו התיאור המדויק ביותר כדי להבין את המצב בעת שדוד בן-גוריון מכריז על הקמת המדינה. בן-גוריון מעיד כי בעת הכרזתו על המדינה לא היה לו זמן לשמוח: "בשבילי ובשביל קבוצת עוזרים היה יום זה יום חרדות כאשר לא היה מראשית המלחמה. מיד אחר טקס ההכרזה נתאספנו במפקדה העליונה לטכס עצה". אותה עצה עליה מדבר בן-גוריון הנה הקמתה של חטיבה 7 המשורינת שנועדה לפרוץ את הדרך לירושלים.

משפט אחד הנחה את בן-גוריון בכל ימי מלחמת העצמאות: "אם יש נשמה לארץ, הרי ירושלים נשמתה של ארץ ישראל". ראש הממשלה שזה עתה הקים מדינה לא הסתפק באמירה רעיונית, כי אם היה "מוכן" להקריב קרבנות רבים (137 הרוגים) למען אותה נשמה- ירושלים.

המח"ט שלמה שמיר עמד ביעדיו של בן-גוריון, ובפחות מעשרה ימים מרגע נתינת הפקודה, החטיבה כבר לחמה בשדה הקרב בלטרון. שלוש קרבות, בזה אחר זה, היו לכישלון, ולאחר מכן למסע גידופים כנגד בן-גוריון ושותפיו, אך בן-גוריון לא אמר נואש. אם לטרון היושבת על הכביש הראשי לא נכבשה, הרי שיש צורך לפרוץ דרך חלופית, אותה דרך שתהפוך לסמל המלחמה על הדרך לירושלים- "דרך בורמה".

לימים יאמר המח"ט שלמה שמיר על דרך בורמה: "הקרב על כיבוש רכס לטרון נכשל, אך ירושלים ניצלה. זהו הניצחון במלחמה וזוהי גם אמת המידה לאותה החלטה גורלית של בן גוריון, אולי החלטה הגורלית ביותר, כאשר פקד לתקוף בלטרון, שנתקבלה בניגוד לדעתם של כל יועציו במטה".

שמותיהם של שני הקרבות הראשונים על לטרון, היושבת בעמק איילון בו לחם יהושע כנגד חמשת המלכים, נקראו "מבצע בן-נון א" ו"מבצע בן-נון ב". שמות אלו מעידים על הרצון לחבר בין הקמת המדינה החדשה שהוקמה זה עתה, לבין המדינה שהוקמה בימי יהושע בן-נון לפני יותר מ-3000 שנים. קביעת השמות וחיבורם אל העבר ניתנה על ידי ראשי המדינה, אך גם הורי ההורגים ראו בקרבות ובמותם של בניהם המשכיות מהעבר- "בימים ההם בזמן הזה". אחד מ-137 ההרוגים בקרבות לטרון היה דוד קליר, בנו של הסופר אליעזר קליר. אליעזר כתב לזכרו וכבודו של בנו: "אנחנו אבות לניני מקבים שיצאו להשלים קרב יוון בתש"ח".

בית ספר שדה שער הגיא מקיים סיורים לציבור בימי החנוכה, ולארוך כל השנה, בעקבותיהם של המקבים מהימים הם ומהזמן הזה. בואו ללמוד וליהנות.